

مطالعات اجتماعی نهم

منو-طه اول

(نکات و خلاصه درس)

درس اول: زمین، مهد زیبای انسان ها

- ✓ زمین بخش کوچکی از منظومه شمسی است.
- ✓ منظومه شمسی شامل یک ستاره به نام خورشید و اجرام آسمانی گوناگون می باشد که در مدارهایی اطراف آن می گردند.

منظومه شمسی دارای هشت سیاره است که شامل چهار سیاره درونی و چهار سیاره بیرونی است.

➤ سیاره‌های درونی:

(۱) نزدیک به خورشید هستند

(۲) سطوح سنگی و جامد دارند

نام این سیاره ها به ترتیب نزدیکی شان به خورشید عبارت اند از: تیر، ناهید، زمین، بهرام (مریخ).

➤ سیاره‌های بیرونی:

به چهار سیاره‌ی دورتر از خورشید که از گازهای مختلف تشکیل شده‌اند «سیاره‌های بیرونی» گفته می‌شود.

نام این سیاره‌ها به ترتیب نزدیکی شان به خورشید عبارت‌اند از: برجیس، کیوان، اورانوس، نپتون.

➤ زمین:

— در میان چهار سیاره نزدیک به خورشید زمین بزرگ‌ترین است.

— زمین سومین سیاره منظومه خورشیدی است.

— زمین یک قمر به نام «ماه» دارد.

— او در فاصله ۱۵۰ میلیون کیلومتری خورشید قرار دارد.

— دانشمندان عمر زمین و منظومه خورشیدی را حدود ۴/۵ میلیون سال تخمین زده‌اند.

- آنها بنا بر فرضیه‌هایی معتقداند که این منظومه از ابری متشکل از «گازها و غبارهای بین ستاره‌ای» پدید آمده است.
- مساحت کره زمین ۵۱۰ میلیون کیلومتر مربع است و سطح این کره را خشکی‌ها (قاره‌ها) و آب پوشانده است. هر پدیده مانند جلگه، رود، دریا، کوه، دشت، شهرها، روستاها، بر روی کره زمین مکانی دارد.

منظومه شمسی:

در سیاره‌های گازی تعداد قمرها بیشتر است، مثلا تاکنون برای مشتری بیش از ۶۰ قمر کشف شده است.

خورشید که در مرکز منظومه قرار دارد سرچشمه اصلی نور و گرما و انرژی بر روی زمین است. قطر خورشید حدود ۱۰۹ برابر قطر زمین و جرم آن ۳۲۰ برابر جرم زمین ($10^3 \times 2$ کیلو گرم) است.

کهکشان راه شیری:

ستاره خورشید یکی از میلیاردها ستاره «کهکشان راه شیری» است.

منظومه خورشیدی نقطه‌ای کوچک از این کهکشان بزرگ ماریچی است. و البته کهکشان راه شیری هم خود یکی از هزاران کهکشان جهان بی‌کران است.

کهکشان راه شیری بیش از ۲۰۰ میلیارد ستاره دارد و قطر هسته‌ای آن ۱۰۰۰۰ سال نوری است.

حدود ۲۵۰ میلیون سال طول می‌کشد تا خورشید با سرعت ۲۲۰ کیلومتر بر ثانیه، مرکز این کهکشان را دور بزند.

➤ موقعیت مکانی:

موقعیت مکانی یک پدیده یعنی مکان دقیق قرار گیری آن روی کره زمین. جغرافی دانان برای تعیین موقعیت مکانی پدیده‌ها بر روی کره زمین، خطوط و تقسیمات فرضی را ابداع کرده اند.

➤ مدارها:

در فاصله مساوی از دو قطب شمال و جنوب، یک دایره بزرگ فرضی به دور زمین تصور می‌کنیم، که نام آن «استوا» است.

در نیمکره شمالی و جنوبی خط استوا دایره‌های دیگری به موازات خط استوا رسم شده‌اند که به آنها مدار گفته می‌شود.

هر چه به قطب شمال و جنوب نزدیک شویم قطر این مدارها کاهش پیدا می‌کند. مدار استوا (که مدار مبدأ است) صفر درجه است. و بقیه مدارها از ۰ تا ۹۰ درجه شمالی یا جنوبی درجه بندی شده‌اند.

➤ نصف النهارها:

نیم‌دایره‌های فرضی هستند که از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده‌اند و طول مساوی دارند.

برای درجه‌بندی نصف‌النهارها، نصف‌النهار را که از رصدخانه «گرینویچ» در شهر لندن عبور می‌کند به عنوان نصف‌النهار مبدأ انتخاب کرده‌اند.

نصف‌النهار مبدأ و امتداد آن در سوی دیگر کره، زمین را به دو نیمکره مساوی شرقی و غربی تقسیم کرده است.

نصف‌النهار مبدأ صفر درجه و نصف‌النهارهای دیگر از ۰ تا ۱۸۰ درجه غربی و ۱۸۰ درجه شرقی درجه بندی شده‌اند؛ زیرا محیط زمین ۳۶۰ درجه است.

➤ طول و عرض جغرافیایی (مختصات جغرافیایی):

- هر نقطه از زمین روی یک مدار و یک نصف النهار مشخص قرار دارد که به آنها «مختصات جغرافیایی» آن نقطه می‌گویند.
- هر نقطه با نصف النهار و مدار مبدأ فاصله‌ای دارد.
- طول جغرافیایی ← فاصله آن مکان با نصف النهار مبدأ بر حسب درجه است.
- عرض جغرافیایی ← فاصله آن مکان با مدار استوا بر حسب درجه است.
- برای نوشتن طول و عرض جغرافیایی از علائم اختصاری (شمال-N)، (جنوب-S)، (شرق-E)، (غرب-W) استفاده می‌شود.
- نقطه تلاقی نصف النهار مبدأ و مدار استوا، نقطه صفر است.

استفاده از ماهواره ها در تعیین موقعیت

در گذشته استفاده از ستارگان، اسطرلاب، تهیه نقشه های اولیه و سپس استفاده از قطب نما، از ابزارهای اولیه تعیین مکان و مسیر بود. امروزه برای تعیین موقعیت مکانی از ماهواره ها استفاده می‌کنند. ناوبری ماهواره ای، روشی جدید است که در آن از چندین ماهواره برای ارائه موقعیت و جهت جغرافیایی و مسیر حرکت استفاده می‌شود. مبنای کار این قبیل سیستم ها بر پایه امواج رادیویی است که بین ماهواره و گیرنده های مختلف، رد و بدل می‌شود.

بانک محتوای آموزشی SET

آسان و سریع مطالب مهم را مرور کنید و برای آزمون آماده شوید.

همین الان کلیک کن

دوره‌های آموزشی

با دوره‌های آموزشی وارد مسیر یادگیری شوید و گام به گام خود را در کل درس راحت کنید.

نمونه‌سوال‌ات حل شده

با نمونه سوال‌ات حل شده درس به درس، مثال‌های مهم را ببینید و مفاهیم را آسان درک کنید.

خلاصه نکات

با خلاصه نکات درس به درس فقط به نکات مهم بپردازید و زمان را ذخیره کنید.

ویدئو آموزشی

با ویدئوهای کوتاه درس به درس، مطالب درس را آسان و سریع یاد بگیرید.

www.youtube.com/@saminskill

www.aparat.com/set_ir_official

www.instagram.com/set.ir.shop

t.me/set_ir_levelup

@set_ir_levelup

@levelupset

۰۲۱۴۴۰۷۰۷۳۰

۰۹۰۲۷۱۴۳۴۰۲

اسکن کنید